

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 388. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992357325776/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Længsler og Idealer. I den lille Bog *En Døgenigts Liv* nynner og synger den hele oprindelige Romantik som indelukket i et Bur. Her er Alt: Skovduft og Fuglesang, Rejselængsel og Rejselyst, særligt til Italien, Søndagsstemning og Maaneskin, det ægte romantiske Landstryger- og Dagdriverliv, en Uvirksomhed, «saa Lemmerne ordenlig af den lange Lediggang gaar af Led», og det er Helten, «som skulde han af Dovenskab falde fra hinanden.»

Døgenigten er en ung, fattig Møllersøn, hvis Livs eneste Lyst er at ligge under Træerne og se op mod Himlen, at sværme rundt med en Citer paa sin Bag, at synge sværmeriske Viser til samme Citer, ubekymret om alle denne Jords Herligheder, men saa skønt, at alle Hjerter længes. «Enhver, siger han, har sin Plads anvist paa denne Jord, har sin varme Kækkeovn, sin Kop Kaffe, sin Kone, sit Glas Vin om Aftenen og er saaledes ret tilfreds. Jeg føler mig aldrig rigtigt tilpas.» Han tilbeder en høj, fornem, dejlig Dame, hvem han har set et Par Gange, og skriver hende fra sit underordnede Stade i Livet (han er Gartner) en smuk og følelsesfuld Vise til:

Hvorhen jeg end kan skue,
i Mark, i Skov, ved Vold,
paa Fjæld saa vel som ved Tue,
o høje, skønne Frue,
jeg hilser dig tusindfold.

Her i min Have finder
jeg yndige Blomster nok.
I Krausene, som jeg vinder,
jeg tusinde Tanker binder
og Hilsener med i Fløk.

Jeg tør hende ingen give,
hun er for skøn og stor.
Visne Kransene blive.
Kun Elskoven er i Live
og evigt i Hjertet gror.

Med Skovl og Hakke i Dynger
min Jord jeg kaster brav;
om Kval end mit Hjerte tynger,
jeg graver væk, og synger
og graver mig snart min Grav.

Ved hendes Indflydelse forfremmes han til Slottets Rode-mester og arver fra sin Forgænger en prægtig rød Slobrok

med gule Prikker, et Par grønne Tøfler, en Nathue og nogle Piber med lange Rør. Iført sin nye Herlighed, røgende af den længste Pibe, han kan finde, tilbringer han nogen Tid i stille Ørkesløshed, rykkende alle Kartofflerne og Grøntsagerne op af sin Have og plantende Blomster i Stedet, Iyttende med Henrykkelse efter fjerne Jagthorns- og Posthorns-Toner, hver Morgen ydmygt læggende sin Buket paa et Stenbord, hvor hans Dame vil finde den, indtil hun endelig forsvinder fra hans Synskres. Som han en skøn Dag nu sidder alene med sin Regnskabsbog og sin støvede Citer, falder en Morgenstraale fra Vinduet netop blinkende over dens Streng. «Det gav en rigtig Klang i mit Hjerte. Ja kom kun, du tro Strengelag, vort Rige er ikke af denne Verden.» Saa forlader han Regnskabsbog, Slobrok, Tøfler og Piber for at vandre ud i den vide, vide Verden, først til Italien.

Døgenigten er nu den mest pudserligt kejtede og barnagtige Mathis, man kan finde; sjæleligt talt er han ti Aar gammel og bliver aldrig ældre. I enkelte vanskelige Forhold, hvor hans Uskyld fristes, er han kysk af Uerfarenhed, som en af H. C. Andersens Helte, Improvisatoren eller O. T. Han aner aldrig, hvad der hænder ham. Alt foregaar med ham uden Indgriben fra hans Side. Omkring ham grupperer sig lutter Personer, der driver ligesaa frie Bestillinger som han, Malere, der rejser til Italien, en Kunstaer, der bortfører sin Dame, Musikanter, som drager fra By til By, og Studenter paa Fodvandring, syngende Studentervisere. Overfor dette søgende og flakkende Liv tager det daglige sig selvfølgelig ud som en evindelig Ensformighed. Da Helten kommer tilbage til sin Fødeby, finder han den ny Rodemester i sin Dør, iklædt den samme Slobrok med Prikker, de samme Tøfler o. s. v. Det er Situationen i Heibergs *Aiferne* mellem Grimmemann og Mannegrimm. Efter hele sit Liv igennem at have søgt sin blaa Blomst, finder han hende i sit Hjem, og den første Henrykkelse skildres spøgende, næsten i den Manér, H. C. Andersen senere slaar ind paa, saaledes: «Jeg var saa vel tilmode over, at hun snakkede saa muntert og fortroligt med mig; jeg havde kunnet høre paa hende lige til Morgenstunden. Jeg var saadan rigtig fornøjet i min Sjæl og trak en Haandfuld Krakmandler op af Lommen, som jeg havde bragt med fra Italien; hun tog ogsaa af dem, vi knækkede dem og saa tilfredse ud i den stille Egn.»

Døgenigten er her en Repræsentant for den romantiske Søgen